

Bábtörténeti kiállítás

az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézetben

Az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet Bábtárában dr. Galántai Csaba színháztörténisszel beszélgetek, ahol nemcsak bábok találhatók, hanem díszlettervek, díszletelemek, kellékek, színlapok, nyomtatványok, meghívók, színházi belépők, színházjegyek, fényképek, szöveggönyvek, levelek és előadás-felvételek is.

1970-ben Belitska-Scholtz Hedvig kezdeményezésére jött létre a Bábgyűjtemény, s az általa összegyűjtött bábtörténeti anyag azóta folyamatosan bővül. Sajnos kortárs bábosok alkotásaiból nem rendelkezünk jelentős anyag-

Blattner Géza párizsi előadásának dokumentumai

gal, mert a bábszínházak inkább saját bábraktáraikban tárolják a bábokat, arra számítva, hogy még másorra tűzik a produkciókat, amelyekben szerepeltek. Természetesen szeretnénk további bábokat beszerezni, kortárs művészek alkotásaival a bábtárunkat bővíteni.

Alvó állapotukból ébresztettük fel a bábokat azzal, hogy láthatóvá tettük őket, és elmeséltük történetüket. Tudni kell, hogy nem bábmúzeumként működünk, és egyelőre kevés helyiségünk van, de úgy vélem, hogy lehetőségeinkhez képest sikerült bemutatni gyűjteményünk legérdekesebb darabjait a nagyközönségnek.

Régi vágyunk, hogy bábmúzeummá váljunk, s ez az alkalmi kiállítás megerősített minket abban, hogy próbáljuk meg realizálni elképzeléseinket. Gyűjteményünk, amelyben számos különleges, értékes báb található, alapját képezhetné egy állandó kiállításnak! Ez a mostani alkalmi kiállítás 2012 november-

ében csak egy hétig tartott, de látva az érdeklődést, úgy döntöttünk, hogy tavasszal megismételjük.

Kiállításunkon a látogatók az 1880-as évektől az 1960-as évekig terjedő időszak magyar bábtörténetének keresztmetszetét kapják. Bemutatjuk a vándormutatóvárosok közé tartozó képmutogatók egy tábláját, amely Gulyás Miska és Káposzta Sára érzékeny históriáját ábrázolja. A képmutogatók célja a közönség csalogatása volt a bábjáték, vagy más produkció megnézésére. A legrégebbi bábaink a XIX. századból származnak, egy bábos dinasztia, a Hincz család hagyatékából. A Városligetben léptek fel az 1880-as évektől, gyönyörű marionettfigurák maradtak tőlük, több mint száz darab. Nagyon érdekes, trükkös, átváltozófigurák is vannak közöttük, mint például a Léghajós nő.

A Kemény család hagyatéka sajnos nem nálunk van, hanem Debrecenben, így a kiállításunkon csak néhány fotó látható Kemény Henrikről és kedvenc bábfigurájáról, Vitéz Lászlóról. Már Kemény Henrik édesapja is a Népligetben játszott, de itt bábozott Dögler Gyula és Hofer Rajmund is, az előbbinek három bábját is meg tudjuk mutatni. Az ő ne-

Rév István Toldi bábjai

Galántai Csaba a Billentyűs bábbal

vüket nem nagyon ismerik még a szakmabeliek sem. Szokolay Béla a 30-as években kezdett bábozással foglalkozni. Az ő bábait is kiállítottuk.

Az első művészi bábszínház Orbók Loránd tulajdona, aki 1910–1914 között működtette Vitéz László Színházát Rónai Dénes fényképezőművész Váci utcai műtermében. Ebből az időszakból Bajazzo és Violone király figuráját tudjuk megmutatni az érdeklődőknek.

A. Tóth Sándor rajztanár, festő- és bábművész volt. 1931-ben készítette el Verj Elek és Üst Ubul cserkészfiguráit. Rövid jeleneteket írt e két figurának, melyeket cserkész táborokban, iskolákban játszott oktató-nevelő céllal. Párizsban avantgárd, kubista bábfigurákat is készített Blattner Géza Arc-en-Ciel bábszínházának. Blattner Géza először Magyarországon hozott létre jelentős báb előadásokat a Belvárosi Színházban Wayang-játékok címmel 1919-ben. Néhány évvel később azonban Franciaországba távozott, Párizsban létrehozta az Arc-en-Ciel (Szi-vár-vány) bábszínházat. Egyik legjelentősebb produkciójuk Az ember tragédiája volt, amelyet francia nyelven adtak elő. A szöveggönyv kialakításában Németh Antal, a Nemzeti Színház igazgatója is segítette Blattnert. Az előadás létrehozásának egyik érdekessége volt, hogy az egyes színeket különböző képzőművészek tervezték, például az Egyiptomi színt: A. Tóth Sándor. 1937-ben a párizsi világi kiállításon első díjat nyertek az alkotók.

Lakatos Emília óvodapedagógus a testvérel, Lakatos Hedviggel óvodákban, alacsony paraván mögött, ülve báboztak, kesztyűs bábfigurákkal, ezekből a bábokból is láthatunk a kiállításon. A báb előadásokat elsősorban pedagógiai célokra használták, akárcsak Bodor Aladár, akinek mívesen faragott bábfejeit szintén megtekinthetik az ide látogatók.